

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2014 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Błażej Domagała

Protokolant: Anna Kuropatnicka

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2014 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego we W.

przeciwko M. Z.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

1. uznaje za bezskuteczne wobec powoda Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego we W., któremu przysługuje wobec G. Z. (1) wierzytelność z tytułu podatku dochodowego za 2009 r. w kwocie 18.351 (osiemnaście tysięcy trzysta pięćdziesiąt jedno) zł, wierzytelność z tytułu należnych odsetek od tej zaległości i wierzytelność z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego, stwierdzone tytułem wykonawczym o numerze SM 1/382/10 oraz wierzytelność z tytułu podatku od towarów i usług za okres od marca do września 2009 r. w kwocie 361.136,84 (trzysta sześćdziesiąt jeden tysięcy sto trzydzieści sześć 84/100) zł, wierzytelność z tytułu należnych odsetek od tej zaległości i wierzytelność z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego, stwierdzone tytułami wykonawczymi o numerach SM 6/100/11, SM 6/99/11, SM 6/98/11, SM 6/97/11, SM 6/267/11, SM 6/268/11, SM 6/269/11, SM 6/270/11, następujące czynności prawne:

a. umowę darowizny z dnia 20 października 2010 r., zawartą przed notariuszem J. Ś. w W. (Rep. A nr (...)), na podstawie której G. Z. (1) darował M. Z. 96 (dziewięćdziesiąt sześć) udziałów w spółce pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W., wpisanej do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...), o łącznej wartości nominalnej 2.880.000 (dwa miliony osiemset tysięcy) zł,

b. umowę darowizny z dnia 20 października 2010 r., zawartą przed notariuszem J. Ś. w W. (Rep. A nr (...)), na podstawie której G. Z. (1) darował M. Z. udział wynoszący 1/2 (jedna druga) we współwłasności nieruchomości stanowiącej zabudowaną działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...) o obszarze 1500 m², położonej w miejscowości M., gmina W., powiat (...), województwo (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta KW Nr (...);

2. zasądza od pozwanej M. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej kwotę 7200 (siedem tysięcy dwieście) złotych, tytułem zwrotu kosztów procesu;

3. nakazuje pobrać od pozwanej M. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwotę 28.042 (dwadzieścia osiem tysięcy czterdzieści dwa) złote, tytułem nieopłaconych kosztów sądowych – opłaty od pozwu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28 sierpnia 2012 roku Skarb Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego we W. wnosił o uznanie:

1) umowy darowizny sporządzonej w formie aktu notarialnego w dniu 20 października 2010 roku, na mocy której G. Z. (1) darował swojej żonie M. Z. 96 udziałów w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o łącznej wartości 2.880.000,00 zł oraz

2) umowy darowizny sporządzonej w formie aktu notarialnego w dniu 20 października 2010 roku, na mocy której G. Z. (1) darował swojej żonie M. Z. udział wynoszący 1/2 część we współwłasności nieruchomości, stanowiącej zabudowaną działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...) o obszarze 1500 m², położonej w miejscowości M., gmina W., dla której Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą nr (...)

za bezskuteczne w stosunku do Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego we W., któremu przysługują wobec G. Z. (1) wierzytelności pieniężne z tytułu podatku dochodowego za 2009 roku w kwocie 18.351,00 zł, wierzytelność z tytułu należnych odsetek od tej zaległości i wierzytelność z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego, stwierdzone tytułem wykonawczym nr SM 1/382/10 oraz wierzytelność z tytułu podatku od towarów i usług za okres od marca do września 2009 roku w kwocie 361.136,84 zł, wierzytelność z tytułu należnych odsetek od tej zaległości i wierzytelność z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego, stwierdzone tytułami wykonawczymi o numerach SM 6/100/11, SM 6/99/11, SM 6/98/11, SM 6/97/11, SM 6/267/11, SM 6/268/11, SM 6/269/11 i SM 6/270/11 oraz zasądzenie kosztów procesu.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, że przysługują mu wobec G. Z. (1) wierzytelności pieniężne z tytułu zaległości podatkowej w podatku dochodowym za 2009 rok oraz w podatku od towarów i usług za okres od marca do września 2009 roku, stwierdzone wystawionymi tytułami wykonawczymi w łącznej kwocie 379.487,84 zł plus odsetki, które na dzień 16 sierpnia 2012 roku wynoszą 139.683 zł, koszty egzekucyjne w wysokości 41.637,47 zł i koszty upomnienia w wysokości 17,60 zł. Podjęte przez Naczelnika Urzędu Skarbowego we W. czynności egzekucyjne wobec dłużnika okazały się bezskuteczne. Od października 2010 roku nie wyegzekwowano od dłużnika żadnych kwot w trybie egzekucji administracyjnej i sądowej. Na skutek wymienionych wyżej czynności prawnych dłużnik G. Z. (1) stał się niewypłacalny. Nie posiada innych składników majątkowych, z których wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie.

W odpowiedzi na pozew pozwana wносиła o jego odrzucenie z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej do dochodzenia roszczeń o charakterze publicznoprawnym, a w razie nieuwzględnienia tego wniosku, o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana wnosząc o oddalenie powództwa podniosła, że w dacie zawierania umów darowizny wierzytelności powoda nie istniały, dłużnik nie miał świadomości istnienia zobowiązania podatkowego wobec Urzędu Skarbowego we W. i nie mógł działać ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, którego nie było. Poza tym, dłużnik nie stał się niewypłacalny, posiadał inny majątek, wystarczający do zaspokojenia roszczeń powoda. Dłużnik w momencie dokonywania darowizn znajdował się w bardzo dobrej kondycji finansowej. Prowadził firmę budowlaną, która miała podpisane długoterminowe kontrakty, posiadał udziały w bardzo dobrze prosperujących spółkach handlowych – posiadał 100% udziałów w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W., 27% udziałów w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W., wierzytelność w kwocie 451.400,00 zł + odsetki w wysokości ok. 250.000 zł w stosunku do (...) Spółki z o.o. w W., wierzytelność w kwocie 1.474.480 zł w stosunku do E. J., wierzytelność w kwocie 145.767,00 zł w stosunku do (...) Spółki Akcyjnej oraz był współwłaścicielem samochodu marki N. (...). Dodatkowo pozwana wskazała, iż nie miała wiedzy o pogarszającej się sytuacji finansowej męża i ciążyących na nim zobowiązaniach podatkowych. Małżonkowie są skłóceni, nie mieszkają razem. Dłużnik darował pozwanej swój udział w nieruchomości na jej żądanie, gdyż nie ponosił kosztów utrzymania domu. Zwrócił się do niej o pożyczkę na pokrycie udziałów w podnoszonym kapitale w spółce (...), pozwana zaproponowała, że mąż podaruje jej udziały, a ona jako nowy udziałowiec pokryje kapitał gotówką.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

G. Z. (1) od 5 października 2001 roku prowadził działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...).

Na podstawie upoważnienia do kontroli nr (...) udzielonego w dniu 12 marca 2010 roku przez Naczelnika Urzędu Skarbowego we W. rozpoczęto u niego w dniu 15 marca 2010 roku kontrolę podatkową. Dłużnik został zawiadomiony o zamiarze wszczęcia kontroli podatkowej pismem z dnia 5 marca 2010 roku. Kontrolę przeprowadzono w biurze rachunkowym we W. oraz w Urzędzie Skarbowym we W. w dniach: 15 – 18 marca, 12 – 15 października, 22 października, 26 października 2010 roku; podstawą prowadzonej kontroli był podatek od towarów i usług, okres objęty kontrolą obejmował: 1.01.2009 – 31.12.2009. Podczas kontroli dłużnik występował samodzielnie oraz był reprezentowany przez J. N., prowadzącego jego księgi.

Dowód: protokół kontroli podatkowej k. 162 – 179, zeznania dłużnika k. 296 – 297, zeznania świadka J. N. k. 346 – 347, zeznania powoda k. 399 – 400.

Upomnieniem z dnia 17 czerwca 2010 roku nr (...) Urząd Skarbowy we W. wezwał G. Z. (1) do uregulowania należności z tytułu niezapłaconego podatku dochodowego za 2009 rok w kwocie 47.500,00 zł wraz z odsetkami liczonymi od 1 maja 2010 roku i kosztami upomnienia w kwocie 8,80 zł. Upomnienie zostało doręczone dłużnikowi w dniu 1 lipca 2010 roku. W dniu 9 lipca 2010 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego we W. wystawił przeciwko G. Z. (1) tytuł wykonawczy nr **SM 1/382/10** na kwotę 47.500 zł z tytułu niezapłaconego podatku dochodowego w za 2009 rok plus odsetki naliczone na dzień wystawienia tytułu w kwocie 911,00 zł oraz koszty upomnienia.

Dowód: upomnienie k. 16, tytuł wykonawczy k. 15 – 15 verte.

W wyniku przeprowadzonej u G. Z. (1) kontroli podatkowej zostały stwierdzone nieprawidłowości w zakresie odliczania podatku od towarów i usług za okres od stycznia do grudnia 2009 roku. Polegały one na odliczaniu podatku naliczonego z faktur wystawionych przez podmioty nieupoważnione do wystawiania faktur VAT (firm nie będących czynnymi podatnikami podatku VAT). Protokół kontroli został doręczony dłużnikowi w dniu 4 listopada 2010 roku.

Dowód: zeznania powoda k. 399 – 400, protokół kontroli podatkowej k. 162 – 179.

Upomnieniem z dnia 7 stycznia 2011 roku nr (...) powód wezwał dłużnika do uregulowania następujących należności: podatek VAT za 3/2009 w kwocie 43.904,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 28 kwietnia 2009 roku, podatek VAT za 4/2009 w kwocie 59.049,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 26 maja 2009 roku, podatek VAT za 6/2009 w kwocie 23.245,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 28 lipca 2009 roku, podatek VAT za 7/2009 w kwocie 40.825,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 26 sierpnia 2009 roku, koszty upomnienia 8,80 zł: razem 167.031,80 zł. Upomnienie doręczono dłużnikowi w dniu 12 lutego 2011 roku. W dniu 22 lutego 2011 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego we W. wystawił tytuł wykonawczy nr **SM 6/97/11** przeciwko G. Z. (1) na następujące kwoty: podatek VAT za 3/2009 – 43.904,00 zł, odsetki naliczone na dzień wystawienia tytułu – 8.321,30 zł, podatek VAT za 4/2009 – 59.049,00 zł, odsetki naliczone – 10.716,20 zł, podatek VAT za 6/2009 – 23.245,00 zł, odsetki naliczone – 3.807,70 zł, podatek VAT za 7/2009 – 40.825,00 zł, odsetki naliczone – 6.363,10 zł, koszty upomnienia – 8,80 zł i wszczął egzekucję administracyjną.

Dowód: upomnienie k. 28, tytuł wykonawczy k. 27 – 27 verte.

Upomnieniem z dnia 7 stycznia 2011 roku nr UP 3/11 powód wezwał dłużnika do uregulowania następujących należności: podatek VAT za 8/2009 w kwocie 29.170,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 26 września 2009 roku, podatek VAT za 9/2009 w kwocie 24.048,00,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 27 października 2009 roku, podatek VAT za 5/2009 w kwocie 204.711,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 26 czerwca 2009 roku, koszty upomnienia 8,80 zł: razem 257.937,80 zł – upomnienie k. 25. Upomnienie doręczono w dniu 12 lutego 2011 roku. W dniu 22 lutego 2011 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego we W. wystawił tytuł wykonawczy nr **SM 6/98/11** przeciwko G. Z. (1) na następujące kwoty: podatek VAT za 8/2009 – 29.170,00 zł, odsetki naliczone na dzień wystawienia – 4.298,80 zł, podatek VAT za 9/2009 – 24.048,00 zł, odsetki naliczone – 3.339,70 zł, podatek VAT za 5/2009 – 204.711,00 zł, odsetki naliczone – 35.328,10 zł, koszty upomnienia – 8,80 zł.

Dowód: upomnienie k. 25, tytuł wykonawczy k. 24 – 24 verte.

Upomnieniem z dnia 7 stycznia 2011 roku nr (...) powód wezwał dłużnika do uregulowania należności: podatek VAT za 3/2009 w kwocie 7.674,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 20 kwietnia 2009 roku, podatek VAT za 4/2009 w kwocie 9.634,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 20 maja 2009 roku, podatek VAT za 5/2009 w kwocie 10.103,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 22 czerwca 2009 roku, podatek VAT za 8/2009 w kwocie 21.102,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od 29 września 2009 roku, koszty upomnienia 8,80 zł: razem 48.521,80 zł – upomnienie k. 22. Upomnienie zostało doręczone w dniu 12 lutego 2011 roku. W dniu 22 lutego 2011 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego we W. wystawił tytuł wykonawczy nr **SM 6/99/11** przeciwko G. Z. (1) na następujące kwoty: podatek VAT za 3/2009 – 7.674,00 zł, odsetki naliczone na dzień wystawienia – 1.469,90 zł, podatek VAT za 4/2009 – 9.634,00 zł, odsetki naliczone – 1.765,00 zł, podatek VAT za 5/2009 – 10.103,00 zł, odsetki naliczone – 1.752,10 zł, podatek VAT za 8/2009 – 21.102,00 zł, odsetki naliczone 3.092,50 zł, koszty upomnienia – 8,80 zł i wszczął egzekucję administracyjną – tytuł wykonawczy k. 21 – 21 verte.

Dowód: upomnienie k. 22, tytuł wykonawczy k. 21 – 21 verte.

Upomnieniem z dnia 12 stycznia 2011 roku nr (...) powód wezwał dłużnika do uregulowania następujących należności: podatek VAT za 8/2009 w kwocie 306,00 zł, odsetki z tytułu zwłoki liczone od dnia 26 września 2009 roku, koszty upomnienia 8,80 zł. Upomnienie zostało doręczone w dniu 12 lutego 2011 roku. W dniu 22 lutego 2011 roku powód wystawił tytuł wykonawczy nr **SM 6/100/11** przeciwko G. Z. (1) na kwotę 306,00 zł plus odsetki naliczone na dzień wystawienia tytułu – 45,10 zł, koszty upomnienia z tytułu niezapłaconego podatku VAT za 8/2009.

Dowód: upomnienie k. 19, tytuł wykonawczy k. 18 – 18 verte.

Dłużnik nie zakwestionował ustaleń kontroli podatkowej. W dniu 5 stycznia 2011 roku, a następnie w dniach 1 i 2 lutego 2011 roku złożył korekty deklaracji podatkowych dla podatku od towaru i usług VAT-7 za okres od stycznia do grudnia 2009 roku, w których uwzględnił stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości. Na podstawie uwzględnionych korekt deklaracji podatkowych złożonych przez dłużnika, decyzjami z dnia 11 kwietnia 2011 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego we W. określił wysokość zobowiązania podatkowego dłużnika w podatku od towarów i usług za czerwiec 2009 w kwocie 26.969 zł, za lipiec 2009 w kwocie 40.825 zł, za sierpień 2009 w kwocie 29.476 zł oraz za wrzesień 2009 w kwocie 24.048 zł.

Dowód: decyzje k. 369 – 379.

W dniu 16 maja 2011 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego we W. wystawił następujące tytuły wykonawcze przeciwko G. Z. (1): nr **SM 6/267/11** na kwotę 23.245,00 zł z tytułu podatków od towarów i usług za 6/2009, odsetki naliczone od dnia 28 lipca 2009 roku w kwocie 4.483,10 zł; nr **SM 6/268/11** na kwotę 40.825,00 zł z tytułu podatków od towarów i usług za 7/2009, odsetki naliczone od dnia 26 sierpnia 2009 roku w kwocie 7.549,30 zł; nr **SM 6/269/11** na kwotę 29.476,00 zł z tytułu podatków od towarów i usług za 8/2009, odsetki naliczone od dnia 26 września 2009 roku w kwocie 5.200,30 zł; nr **SM 6/270/11** na kwotę 24.048,00 zł z tytułu podatków od towarów i usług za 9/2009, odsetki naliczone od dnia 27 października 2009 roku w kwocie 4.038,40 zł

Dowód: tytuły wykonawcze k. 30 – 36 verte.

Pozwana M. Z. jest żoną G. Z. (1). Ma wyższe wykształcenie prawnicze, skończyła podyplomowe studia podatkowe – okoliczności bezsporne.

W dniu 8 marca 2007 roku małżonkowie nabyli do majątku wspólnego zabudowaną budynkiem mieszkalnym nieruchomość położoną we wsi M., gmina W., o numerze ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą nr (...), za cenę 580.000,00 zł.

Dowód: umowa sprzedaży z dnia 8 marca 2010 roku k. 101 – 105, odpis zupełny księgi wieczystej k. 110 – 115, odpis pełny KRS k. 98 – 100.

Aktem notarialnym z dnia 22 czerwca 2007 roku małżonkowie Z. ustanowili w swym małżeństwie rozdzielność majątkową.

Dowód: umowa małżeńska majątkowa z dnia 22 czerwca 2007 roku k. 106 – 106 verte.

W dniu 20 października 2010 roku, przed notariuszem J. Ś., w jej Kancelarii Notarialnej w W., za Rep. A nr (...), G. Z. (1) i M. Z. zawarli umowę darowizny, na podstawie której dłużnik darował żonie cały przysługujący mu udział wynoszący 1/2 część we współwłasności nieruchomości stanowiącej zabudowaną działkę gruntu numer ewidencyjny (...) o obszarze 1.500 m2, położonej w miejscowości M., gmina W., dla której Sąd Rejonowy w Otwocku prowadzi księgę wieczystą (...).

Dowód: umowa darowizny k. 107 – 109, odpis księgi wieczystej k. 110 – 115 verte.

Dłużnik był udziałowcem i członkiem zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. W dniu 20 października 2010 roku, przed notariuszem J. Ś., w jej Kancelarii Notarialnej w W., za Rep. A nr (...), G. Z. (1) i M. Z. zawarli umowę darowizny, na mocy której G. Z. (1) darował swojej żonie M. Z. 96 przysługujących mu, wolnych od obciążeń, równych i niepodzielnych udziałów w kapitale zakładowym (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., o wartości nominalnej wynoszącej 30.000,00 zł każdy udział, o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 2.880.000,00 zł. Do dnia 11 czerwca 2011 roku dłużnik widniał w KRS jako jeden z dwóch członków zarządu w/w spółki (wiceprezes zarządu), następnie funkcję tę objęła pozwana.

Dowód: umowa darowizny k. 96 – 97, odpis pełny KRS k. 98 – 100.

W dacie zawierania umów darowizny dłużnik był właścicielem działki objętej księgą wieczystą nr (...), którą następnie zbył w wykonaniu przedwstępnej umowy sprzedaży na rzecz W. N..

Dowód: zeznania świadka – dłużnika k. 296 – 297, odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Wołominie z dnia 22 marca 2011 roku k. 41 – 41 verte.

Na podstawie wystawionych tytułów wykonawczych powód wszczął przeciwko G. Z. (1) egzekucję administracyjną. Następnie wobec zbiegu egzekucji administracyjnej – prowadzonej przez Naczelnika Urzędu Skarbowego we W. z wniosku Naczelnika Urzędu Skarbowego we W., Wojewody(...), Wojewody (...), ZUS O/B. I/C., z egzekucją sądową – prowadzoną z wniosku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialności w W. i Banku (...) w P. przez Komornika przy Sądzie Rejonowym we Włodawie za nr Km 68/11 i Km 335/11, egzekucję przejął Komornik przy Sądzie Rejonowym we Włodawie. W dniu 18 listopada 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym we Włodawie wszczął przeciwko dłużnikowi egzekucję pod sygn. akt KM 1321/11, obejmującą należność główną w wysokości 314.825,30 zł, odsetki naliczone do 8 listopada 2011 roku w wysokości 84.895,80 zł, koszty poprzedniej egzekucji w wysokości 33.327,28 zł, inne koszty – 8,80 zł, opłata egzekucyjna – 64.958,58 zł, wydatki gotówkowe – 56,50 zł, na podstawie tytułu wykonawczego Naczelnika Urzędu Skarbowego we W. z dnia 22 lutego 2011 roku, SM 6/97/11, SM 6/98/11, 6/99/11, 6/100/11 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 23 lutego 2011 roku.

Dowód: odpis postanowienia Sądu Rejonowego we Włodawie z dnia 18 sierpnia 2011 rok k. 43, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 4 dołączonych akt komorniczych.

Zarówno egzekucja administracyjna, jak i egzekucja sądowa okazały się bezskuteczne. Kontakt z dłużnikiem był utrudniony. G. Z. (1) nie przebywał pod adresem, który wskazał Urzędowi Skarbowemu we W.. W toku postępowania egzekucyjnego nie udało się ustalić składników majątkowych dłużnika, do których można by było skierować egzekucję. Zajęcia rachunków bankowych były nieskuteczne, gdyż dłużnik nie posiadał środków, z których mogłaby zostać przeprowadzona egzekucja.

Dłużnik posiada 100% udziałów w (...) Sp. z o.o., 27% udziałów w (...) Sp. z o.o., wierzytelność w kwocie 451.400,00 zł w stosunku do (...) Sp. z o.o., wierzytelność w kwocie 1.474.480,00 zł w stosunku do E. J., wierzytelność w kwocie 145.767,00 zł w stosunku do (...) SA oraz jest współwłaścicielem samochodu marki N. (...) (współwłaściciel (...) Bank SA). Nie udało się ustalić miejsca postoju samochodu marki N. (...).

W 2012 roku dłużnik zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej. Od 15 listopada 2011 roku do 15 maja 2012 roku był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w W. z minimalnym wynagrodzeniem za pracę, wolnym od egzekucji, które wypłacane było dłużnikowi gotówką. (...) Spółka z o.o. nie złożyła sprawozdań finansowych za lata 2011 – 2012. (...) Sp. z o.o. nie prowadzi działalności gospodarczej. Należność od (...) Sp. z o.o. zasądzona wyrokiem zaocznym z dnia 6 lipca 2011 roku nie została wyegzekwowana. Wierzytelności w stosunku do E. J.i (...) SA mają charakter sporny. Mimo zajęcia wierzytelności przez komornika, nie udało się wyegzekwować z tego tytułu żadnej kwoty. W dniu 29 listopada 2012 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym we Włodawie poinformował powoda, iż postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 1321/11 będzie umorzone.

Dowód: zeznania świadka – dłużnika k. 296 – 297, zeznania powoda k. 399 – 400, odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Otwocku k. 39, odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Wołominie k. 41 – 41 verte, pismo Komendy Powiatowej Policji we W. z dnia 29 listopada 2010 roku k. 38, notatka służbowa z dnia 28 stycznia 2011 roku k. 40, pismo (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. z dnia 27 stycznia 2011 roku k. 42, pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. z dnia 22 lutego 2012 roku k. 44, pismo Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym we Włodawie z dnia 2 maja 2012 roku k. 45, korespondencja z bankami k. 46 – 95, pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego W. M. z dnia 12 października 2012 roku k. 228 – 231, pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego W. M. z dnia 22 sierpnia 2012 roku k. 232, pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego W. M. z dnia 11 czerwca 2014 roku k. 359, wysłuchanie wierzyciela przed umorzeniem postępowania z dnia 29 listopada 2012 roku – k. 58 dołączonych akt komorniczych.

Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów, albowiem nie były przez strony kwestionowane i nie budziły zastrzeżeń Sądu co do swej autentyczności. Okoliczności z nich płynące znalazły potwierdzenie również w zeznaniach dłużnika, który nie negował, że posiada wobec Skarbu Państwa zobowiązania z tytułu podatków, nadto że nie posiada majątku, którym mógłby zaspokoić wierzyciela. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy miały zeznania dłużnika i pozwanej w części dotyczącej motywów, jakimi kierował się dłużnik dokonując darowizn na rzecz pozwanej oraz wiedzy pozwanej co do zobowiązań podatkowych męża. Zeznania świadka K. M. k. 297 nic nie wniosły do sprawy. Zeznania dłużnika należało uznać za częściowo wiarygodne, z wyłączeniem okoliczności jego wiedzy o istnieniu wierzytelności powoda. W tym zakresie całokształt okoliczności, wyniki egzekucji, doświadczenie życiowe nie pozwalały przyjąć, że świadek nie mógł być świadomy istniejącego zobowiązania podatkowego oraz dokonując skarżących czynności kierował się innymi motywami niż chęć pomniejszenia majątku w celu uniknięcia egzekucji.

Zeznania przedstawiciela powoda nie wniosły wiele do sprawy, w tym zakresie okoliczności przez tą osobę przedstawiane znajdowały odzwierciedlenie w dokumentach.

Zeznania pozwanej nie były wiarygodne co do motywów związanych z zawartymi umowami, aczkolwiek zważywszy na nieodpłatność czynności nie miało to znaczenia dla sprawy. Szerzej na ten temat niżej w uzasadnieniu.

Wobec braku istotności okoliczności związanych z takimi kwestiami, jak nakłady na dom poczynione przez pozwaną, jego remont, itd., nie przeprowadzono dowodów w tym zakresie.

Na podstawie art. 232 k.p.c. pominięto dowód z zeznań świadka R. N.. Jego nieobecność przedłużała się, pomimo kilkakrotnego wezwania nie był obecny i wykazywał niemożliwość stawiennictwa w sądzie. Przeszkoda trwała od dłuższego czasu, brak było możliwości określenia kiedy ustanie, co za tym idzie po zakreśleniu ostatecznego terminu posiedzenia w dniu 9 lipca 2014 r. na przeprowadzenie dowodu, wobec dalszej niemożliwości dokonania czynności, pominięto go. Wbrew twierdzeniom pozwanej z przedłożonych zaświadczeń lekarza sądowego wynikało, że świadek nie może w ogóle stawić się w sądzie, a nie - iż taka niemożliwość dotyczy jedynie dojazdu do Sądu w Warszawie. Ubocznie należy wskazać, że w ocenie Sądu okoliczności jakie miał wykazać świadek nie miałyby wpływu

na rozstrzygnięcie sprawy. Stosownie bowiem do art. 533 k.c. jedynie mienie umożliwiające realne zaspokojenie wierzyciela może doprowadzić do zwolnienia osoby trzeciej od zaspokojenia wierzyciela. Wskazanie więc jedynie na przysługujące dłużnikowi wierzytelności czy prawa nie jest równoznaczne ze wskazaniem mienia wystarczającego do zaspokojenia. Zwolnienie się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela może bowiem skutecznie nastąpić, gdy wartość wskazanego mienia odpowiada uzyskanej przez osobę trzecią korzyści majątkowej, a przede wszystkim, gdy mienie to może rzeczywiście i realnie służyć zaspokojeniu wierzyciela. Jak podkreślał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2006 roku, III CSK 8/06, „nie chodzi więc o samą możliwość prowadzenia egzekucji z przysługujących dłużnikowi wierzytelności, której rezultat może okazać się w praktyce wątpliwy, lecz o uzyskanie przez wierzyciela realnego zaspokojenia”. Wobec tego, że większość wskazanych przez pozwaną praw i wierzytelności była wątpliwa jako dająca możliwość realnego zaspokojenia (sporne lub niewyegzekwowane należności, udziały w spółce, która faktycznie nie prowadzi działalności), zaś udziały w spółce (...) i tak nie wystarczyłyby na pokrycie całości wierzytelności powoda, kwestia dobrej kondycji tej spółki nie miała ostatecznie znaczenia.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutu formalnego, którego nie uwzględniono prawomocnym postanowieniem. Wskazać trzeba, że nie było podstaw do odrzucenia pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest już stanowisko, które należało podzielić, że do ochrony wierzytelności publicznoprawnych można wykorzystać per analogiam instytucję skargi paulińskiej z art. 527 i nast. k.c. – zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2010 r., II CSK 227/10, OSNC-ZD 2011/1/23; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2005 r., I CK 677/04, Pr. Bankowe 2005/9/10.

Odnosząc się do przedmiotu postępowania.

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. W wypadku uzyskania korzyści majątkowej przez osobę trzecią bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 k.c.). Jeżeli zaś skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.).

Sytuację, kiedy czynność prawna jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli określa art. 527 § 2 k.c., zgodnie z którym czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00, LEX nr 53110, pokrzywdzenie (art. 527 § 2 k.c.) powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela. Dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu (art. 527 § 2 k.c.) wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Podkreślić również należy, że zgodnie z przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, oraz że wiążąca się z pokrzywdzeniem niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w chwili wystąpienia ze skargą paulińską, jak i w chwili orzekania przez sąd o zawartym w niej żądaniu uznania czynności prawnej za bezskuteczną.

Z art. 533 k.c. wynika, że osoba trzecia odnosząca korzyść z czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, może zwolnić się od zadośćuczynienia żądaniu wierzyciela, jeżeli zaspokoi go albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika. Zwolnienie się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela przez wskazanie mienia dłużnika, na co powoływała się pozwana, będzie jednak skuteczne tylko wtedy, gdy wartość wskazanego mienia odpowiada wartości uzyskanej przez osobę trzecią korzyści majątkowej i gdy mienie to może

rzeczywiście służyć zaspokojeniu. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 marca 2006 roku, III CSK 8/06, OSNC 2006/12/207, chodzi o wskazanie jedynie takiego mienia dłużnika, co do którego można – z najwyższym stopniem prawdopodobieństwa graniczącym z pewnością – przyjąć, iż pozwoli na zaspokojenie wierzyciela.

Mając powyższe rozważania na uwadze, stwierdzić należy, że w sprawie zaistniały wszystkie przesłanki umożliwiające udzielenie ochrony ze skargi paulińskiej. Bezsporne jest, że powodowi przysługują wobec dłużnika wymagalne wierzytelności objęte wyżej opisanymi tytułami wykonawczymi. Wierzytelności należne Skarbowi Państwa istniały i były wymagalne przed dokonaniem darowizn. Tytuł wykonawczy nr SM 1/382/10 dotyczący podatku dochodowego za 2009 rok został wystawiony w dniu 9 lipca 2010 roku.

Podkreślić należy, że nie ma znaczenia, iż pozostałe tytuły wykonawcze dotyczące podatku od towarów i usług za okres od stycznia do września 2009 roku zostały wystawione już po dokonaniu przez dłużnika darowizn. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 21 września 2012 r. sygn. akt I FSK 1434/11, LEX nr 1377952 wskazał, że konstrukcja prawna podatku od towarów i usług przesądza o jego zakwalifikowaniu do podatków, w których zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania, czyli na podstawie art. 21 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej. Z przepisu tego należy wnioskować, że z mocy prawa określone są wszystkie elementy zobowiązania podatkowego i wobec tego nie jest w tym względzie potrzebne wydanie decyzji podatkowej lub złożenie deklaracji podatkowej. Sposób powstawania zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług powoduje zatem, że mamy do czynienia z kategorią obiektywnie istniejącą. W konsekwencji decyzja wydana w trybie art. 21 § 3 Ordynacji podatkowej, jest decyzją deklaratoryjną, potwierdzającą (a nie kreującą) istnienie zobowiązania podatkowego, do wykonania którego podatnik był zobowiązany w terminach (i w wysokości) określonych w przepisach. Stąd zarówno sama deklaracja, jak i decyzja wymiarowa mają wobec obiektywnie istniejącego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług charakter niejako wtórny, czego nie zmienia domniemanie prawidłowości deklaracji. W konsekwencji należy uznać, że również „niewykonanie zobowiązania” wiązać trzeba przede wszystkim z obiektywnie powstającym z mocy ustawy zobowiązaniem podatkowym, a nie tym zobowiązaniem, które wykazał podatnik w składanej przez siebie deklaracji. W sytuacji, gdy zobowiązanie podatkowe, stosownie do art. 21 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej, powstało z mocy prawa, tzn. z chwilą zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa wiąże powstanie zobowiązania, w tym właśnie dniu (zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa wiąże powstanie zobowiązania) istniało zobowiązanie podatkowe w rzeczywistej wysokości, niezależnie od tego, czy podatnik złożył deklarację podatkową czy też nie. Późniejsze natomiast wydane decyzje podatkowe stanowią jedynie próbę odtworzenia wysokości realnie istniejącego zobowiązania. W tym kontekście jako chybione jawią się zarzuty pozwanej dotyczące braku istnienia w chwili zawarcia umów darowizny zobowiązania podatkowego. Na marginesie wskazać należy, że art. 530 k.c. dopuszcza możliwość wystąpienia o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej w sytuacji gdy dłużnik najpierw dokonuje tej czynności, a dopiero potem powstaje jego zobowiązanie w stosunku do wierzyciela.

Do przyjęcia, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, o której mowa w art. 527 § 1 k.c., wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Dłużnik działa więc z taką świadomością, gdy zdaje sobie sprawę (uświadamia sobie), że wskutek dokonania czynności prawnej z osobą trzecią może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Jednak samo pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być zamiarem dłużnika – wystarczy, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności.

W dniu 15 marca 2010 roku wszczęto wobec dłużnika postępowanie kontrolne, obejmujące swym zakresem rzetelność deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowość obliczania i wpłacania podatku od towarów i usług za okres od stycznia do grudnia 2009 roku. W chwili zawierania umów darowizny z dnia 20 października 2010 roku dłużnik musiał więc liczyć się z tym, że w związku z jego działalnością gospodarczą - na skutek kontroli podatkowej - Skarb Państwa może być jego wierzycielem. Trudno bowiem uznać w świetle zasad doświadczenia życiowego, iż osoba prowadząca działalność gospodarczą w znacznym rozmiarze nie była świadoma wiążących się z tą działalnością obowiązków podatkowych.

W ocenie Sądu, dłużnikowi można przypisać nie tylko świadomość pokrzywdzenia, ale co najmniej ewentualny zamiar pokrzywdzenia Skarbu Państwa. Dłużnik zawarł umowy darowizny pod koniec czynności kontrolnych, w których brał udział razem ze swoim doradcą podatkowym. Nie jest wiarygodne, iż nie miał wiedzy o wykrytych w toku czynności kontrolnych nieprawidłowościach. Kontrola podatkowa wykazała, że dłużnik złożył nierzetelne deklaracje podatkowe. Konsekwencją przeprowadzonej kontroli podatkowej było wydanie przez Naczelnika Urzędu Skarbowego we W. licznych tytułów wykonawczych. Kierując się doświadczeniem życiowym należy stwierdzić, że jedynym logicznym motywem dokonania zakwestionowanych czynności prawnych była chęć ucieczki z majątkiem przed organem podatkowym.

Na skutek umów darowizny z dnia 20 października 2010 roku pozwana uzyskała korzyść majątkową. Nie musiała nawet z zachowaniem należytej staranności wiedzieć o pokrzywdzeniu powoda, skoro korzyść majątkową uzyskała nieodpłatnie. W takim wypadku wierzyciel zwolniony był z obowiązku wykazywania złej wiary osoby trzeciej, o której mowa w art. 527 k.c.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu pozwana jako żona dłużnika była objęta również domniemaniem ustanowionym w art. 527 § 3 k.c., wobec czego wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. W okolicznościach sprawy, w ocenie Sądu znany był jej cel zdziałanych przez dłużnika czynności, a w każdym razie z łatwością mogła go poznać. W tym zakresie jej zeznania nie były wiarygodne.

Pozwana w żaden rozsądny sposób nie wytłumaczyła w jakim innym celu niż względ na wiarytelności powoda zawarte zostały kwestionowane umowy darowizny. Zauważyć należy, że twierdzenia pozwanej i dłużnika o rzekomym celu zawarcia umów darowizny były sprzeczne. W odpowiedzi na pozew pozwana wskazała, że rozstała się z mężem z powodu jego niewierności. Zażądała od męża oddania jej połowy domu, gdyż w nim nie mieszkał i na niego nie łożył; w zamian za darowiznę udziałów, pozwana zobowiązała się pokryć podwyższony kapitał spółki (...). Natomiast dłużnik wskazywał, że dokonał na rzecz pozwanej darowizn, zwalniając się w ten sposób z obowiązku alimentacyjnego wobec dzieci. Takie sprzeczne motywy świadczą o braku wiarygodności twierdzeń małżonków w tym zakresie. W ocenie Sądu twierdzenia małżonków co do pozostawiania w separacji faktycznej zostały podniesione na użytek niniejszego postępowania. Jest zupełnie niewiarygodnym, aby skłócony z żoną dłużnik dokonał na jej rzecz przysporzenia majątkowego o łącznej wartości przekraczającej 2 mln zł. Z odpowiedzi na pozew wynika, że pozwana jest bardzo dobrze zorientowana w sytuacji finansowej męża. Biorąc pod uwagę jej wykształcenie, nie jest wiarygodne, że dłużnik nie radził się jej w kwestiach podatkowych.

Główny zarzut pozwanej został skoncentrowany na wykazaniu, że poprzez czynności prawne zdziałane pomiędzy dłużnikiem a pozwaną, powód jako wierzyciel nie został pokrzywdzony, gdyż dłużnik był i jest nadal wypłacalny. Jak wskazano wcześniej, niewypłacalność dłużnika badana jest nie w chwili dokonania zaskarżonej czynności prawnej, a w chwili wystąpienia przez wierzyciela z akcją pauliańską. Nie miały zatem znaczenia twierdzenia pozwanej, iż pomimo dokonania zaskarżonych czynności prawnych powód mógł zaspokoić się z pozostałych składników majątku dłużnika, prowadzącego rzekomo dobrze prosperującą działalność gospodarczą.

W niniejszej sprawie bezspornym było, że trwająca trzy lata egzekucja nie dała żadnego rezultatu. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 września 1998 r., III CKN 612/97, OSNC 1999/3/56, o niewypłacalności dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. świadczy m.in. bezskuteczność przeprowadzonej przeciwko niemu egzekucji, która - w odniesieniu do świadczeń pieniężnych - może być prowadzona z różnych, a zatem także tylko z niektórych, składników majątku dłużnika. Jeżeli zatem egzekucja świadczenia pieniężnego przeprowadzona z jednej choćby części majątku okaże się bezskuteczna, jest to wystarczające do przyjęcia, że wykazana została w ten sposób niewypłacalność dłużnika zalegającego z zapłatą. Stanowisko takie znajduje podwójne uzasadnienie: z jednej strony dłużnik może i powinien, dysponując innymi składnikami majątku, zapłacić egzekwowaną należność, co czyniłoby roszczenie pauliańskie bezprzedmiotowym, z drugiej zaś strony nie można wymagać od chcącego skorzystać z tej ochrony wierzyciela, ażeby wszczynał kolejno wiele postępowań egzekucyjnych, mnożył związane z tym koszty, pokonywał

przeszkody związane z samym ustaleniem, z jakich części składa się majątek dłużnika, i wreszcie przyjmował na siebie skutki niepowodzeń kolejnych egzekucji.

To na pozwanej, a nie na powodzie, zgodnie z art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania przesłanek skutkujących zwolnieniem od obowiązku zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela, co wprost wynika z treści art. 533 k.c. Podniesiono już wyżej, że zwolnienie się od obowiązku zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela może być skuteczne jedynie wtedy, gdy przedstawione mienie dłużnika może rzeczywiście służyć zaspokojeniu wierzyciela, a więc możliwe jest uzyskanie z niego realnego zaspokojenia. Konieczne więc było nie tylko wskazanie konkretnych składników majątku, lecz również wykazanie, że możliwe jest uzyskanie skutecznego i realnego zaspokojenia z nich. Pozwana nie wykazała, że inne mienie dłużnika może realnie zaspokoić w całości wierzytelność powoda. Wierzytelności dłużnika nie gwarantowały i nie gwarantują zapłaty zaległości podatkowej, są albo sporne, albo niewyegzekwowane, albo wątpliwe co do skuteczności możliwości zaspokojenia się z nich. Nie można było zatem przyjąć, że pozwana skutecznie wskazała mienie wystarczające do zaspokojenia wierzytelności powoda w rozumieniu art. 533 k.c. Z tego zaś wnioskiem oczywistym było, że na skutek zakwestionowanych umów darowizny doszło do przesunięcia w istocie jedynych wartościowych składników majątku dłużnika. Okoliczność ta zresztą została potwierdzona w zeznaniach złożonych przez dłużnika, który wskazał na brak majątku i zaprzestanie prowadzenia przez siebie działalności gospodarczej.

Reasumując, Sąd uznał roszczenie powoda za uzasadnione i orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 527 § 1 – 3 k.c. i 528 k.c.

O kosztach procesu orzeczono stosownie do wyniku sporu, na podstawie art. 98 w zw. z art. 99 k.p.c. Na koszty procesu złożyło się wynagrodzenie związane z udziałem Prokuraturii Generalnej po stronie powoda, który wygrał sprawę, obliczone na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu.

O nieopłaconych kosztach sądowych orzeczono zgodnie z art. 113 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – należało więc pobrać od pozwanej opłatę od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony.